

Stanislav Ertl, ml.

Závrat' z úspěchu

„Dostali závrat' z úspěchu, ztratili cit pro proporce,
ztratili schopnost chápat skutečnosti...“
Koba, 2.3. 1930

Unaveni sebou

Z neklidného polospánku mne vzbudil vzdálený pláč. Chvíli jsem ležel a naslouchal tmě. Z každého kouta na mě civěl pocit nepatřičnosti a nejasného strachu. Nedůvěra se jim odrážela na sítnici a zářila do tmy jako oči oslněných šelem. Jen matně jsem si vybavoval pocity, jež mne jen o pár vteřinek dřív zcela pohltily. Světla pohybujících se hvězd, hebké doteky miliónů párů ruček a tichý křik a vzdech a strach.

Nakonec jsem opatrně vstal a přešel ke dveřím.

„Děje se něco?“ zamumlala Irma vyčerpaná noční hádkou.

„V pořádku, lež,“ zašeptal jsem. „Kryštof... Asi se mu něco zdálo.“

Něco si zamumlala a převalila se na druhý bok. S rukou na klíce jsem trpělivě naslouchal nočnímu ševelení, ale vzlyky na okamžik utichly. Sledoval jsem Irmino tělo rýsující se jen nejasně pod dekou v bílém povlečení a přemýšlel nad zázrakem, který mne dovedl až sem a k této ženě. A co přivedlo ji? A proč právě sem? Příliš nevysvětleného zůstávalo skryto někde v dávnou. Příliš mnoho otázek a jen málo odpovědí.

Byla to láska? Byla to touha? Nebo jen chtění a strach ze samoty?

Už jsem se chtěl vrátit zpátky na své místo, když se ten přidušený pláč opět ozval. Proklouzl jsem dveřmi do předsíně a nahmatal po paměti starou ropnicovou lampu. Nechtělo se mi pátrat po baterce, a tak jsem sundal cylinder a zapálil připravenými sirkušáky knot. Předsíň se roztančila mihotavými stíny. Stáhl jsem trochu plamen a nasadil očazený cylinder zpět na své místo. Kulaté zrcátko v měděném rámu odráželo hřejivé světlo plamene před sebe.

Vešel jsem do kuchyně, kde si Kryštof vybudoval na posteli mezi almarou a sporákem svůj hlavní stan. Ať už hledal více soukromí pro sebe, či pro mé hádky s Irmou, divil jsem se mu jen málo.

Postel však byla prázdná, stejně jako kuchyň a komora. Zkusil jsem v předsíni venkovní dveře. Byly zamčené zevnitř. Stejně jako všechna okna. Vrátil jsem se tedy do kuchyně, postavil lampu na stůl a naslouchal.

Po chvilce se vzdálený pláč ozval znova. Zněl dutě a nedokázal jsem zachytit směr. Zněl všude. Procházel zdívkou a stoupal výš, komínem, až ke hvězdám.

Komín!

Vrátil jsem se do komory a skutečně! Dvířka od komína byla jen lehce přivřená. Opatrně jsem nahlédl dovnitř.

„Kryštofe?“

„Tati...?“

Hlas se ozýval z hloubky pode mnou. Zaklínal jsem se v komíně a, nedbaje mastných sazí, odsunul těžký betonový poklop. Do temného jícnu šachty se zřítilo několik třísek z naběračky, kterou snad chtěl Kryštof víko zaklínit.

„Kryštofe, slyšíš?“

„Tati!“

Prudce jsem sebou trhl, jak jsem ztratil rovnováhu. Svíral jsem křečovitě postranice postele a nechápavě hleděl do tmy nad sebou.

„Horste...“ zašeptala rozmrzele Irma. „Klid, to se ti jen něco zdálo...“

„Irmo, já...“

„Spi už.“

Otočila se na bok, vzdálená o celá staletí odmítavých zad. Pozoroval jsem na zdech stíny mraků proplétajících se mezi korunami stromů a měsíčním třpytem a myslel na svůj sen a na sny uvnitř těchto snů. Pak jsem se opatrně vykradl do kuchyně a přesvědčil se o synově poklidném spánku. Sám jsem však na sebe hodil oblečení a, hnán nepokojem, vyšel do noci.

Pošetilost, strach a jed

Hlaveň chutnala po oceli a nejasně optimistickém ránu. Pak jsem však karabinu vrátil na místo a munici obalenou v promaštěné látce úhledně složil do plechové bedny. Za oknem stodoly prošla Irma s košem plným prádla. Pokusila se o úsměv. Zamkl jsem zbraň i skříňku do almary a udělal do zárubně dveří rýhu za další promarněnou noc. Vyšel jsem na dvorek a přivřel oči před jasným svitem. Cítil jsem vůni posekané trávy. Slyšel jsem listí v korunách, ve spáncích krev a v duši hroutící se plast a plechy.

Zastínil jsem si oči dlaní před vší tou krásou a radostným zítřkem. Zdály se nebýt k vydržení a zdály se vymykat mé vůli. Ruce mi páchly ropnicí, ohněm a čpěl jsem mastnou smrtí.

Zkusil jsem se opláchnout u studny, ale ledová voda jen zmateně sklouzla mezi čárami mých dlaní. Vrátil jsem se do stodoly pro plechovku se solvinou a vzpírající se špínu jednoduše sedřel. Pak jsem pevně zavřel oči a zbavil noci i svou tvář. Ruce jsem utřel do kalhot. Obličej do rukávu. Nebylo už, co bych na nich zkazil.

Podíval jsem se na zahradu po Kryštofovi, ale musel být už v prachu. Zato u vrátek jsem našel košík sirkušáků ze Zápotočného sadu. Mezi haldou fosforečných plodů ležela papírová koule s vystřeleným patronovníkem. Bezmyšlenkovitě jsem ji strčil do kapsy a koš zanesl do chalupy. Převlékl jsem se do čistého oblečení a připravil v komoře pruty na dnešní večer.

Mlčky jsem kontroloval vlasce a koutkem oka pozoroval skrz zaprášené sklo malého okýnka svou ženu. Pečlivě rozvěsila cejchy na šňůru mezi dvěma stromy, aby si pak usnadnila práci se žehlením. S někým se pozdravila. Musel jsem se trochu naklonit, abych poznal starého Zápotočného. Něco jí vykládal a Irma zdvořile naslouchala. Sem tam pokývala hlavou. Konečně se soused ťukl do čapky a odebral ke své lahvi.

„Dědek bláznivá...“ zamumlala Irma, když vešla do předsíně. „Snídal jsi?“

Zavrtěl jsem hlavou a následoval ji do kuchyně.

„Nezapomeň nakrmit pračkovce,“ připomněla, duchem někde jinde. „A vodu. Určitě má žízeň.“

„Kde je Kryštof?“

„Někde lítá...“ Postavila sousedův košík na kuchyňský stůl a vyndala dózu na zápalky. „Dost blbě spíš,“ řekla. „Sny?“

„Tak nějak...“

„Snídani máš pod utěrkou.“

Odlomil jsem si z krajíce chleba a zapil ho vystydlou meltou s mlékem. „Co ti chtěl?“

Pokrčila rameny. „Jako bys ho neznal... Prej se v noci zase střílelo...“ Dala se do přebírání plodů.

„Aha...“

„Někde přezraje patrovník a on má hnedka revoluci!“

Tiše jsem přikývl.

„A v Mlžných údolích prý hořely ohně... Má strach z mrtváků.“ Přestala s prací. Posadila se proti mně, nepřirozeně a křečovitě vzpřímená. Chvíli mě pozorovala, pak: „Co se děje, Horste?“ odhodlala se nakonec. „Co ti vadí?“

„Jsem jenom nevyspalej,“ odpověděl jsem snad až příliš prudce. „Co pořád máš?“

„Co pořád mám? Podívej se na sebe, jak vypadáš...“ zašeptala, jako by se bála křičet. Vzala mě za rameno a odtáhla k zrcadlu. Spatřil jsem v něm Irmu. Byla krásná ve svém trpkém žalu, kterému jsem nerozuměl. Tolik mučená hlukem šeptajících trav. Čekala každý úder pod pás, chytala bezvýznamná slova a pletla z nich biče výčitek a sebetřýzně a já ne vždy měl dost taktu a ne vždy domýšlel, co říkám.

„Vypadáš hrozně,“ řekla.

Vedle Irmu jsem spatřil v zrcadle i sebe. Nevěděl jsem, co mám vidět a nechápal jsem, kam tím míří. Možná ale stačilo jen trochu chtít, jen trochu chtít a trochu vědět.

„Hm,“ odtušil jsem prázdně a vrátil se k jídlu.

„Proč mě tolik trápíš?“

Odřízl jsem si kus špeku.

„Slyšíš? Proč?“

Zajedl jsem jej kusem chleba.

„Miluješ mě ještě vůbec?“

Dopil jsem meltu.

„Máš rád ještě svého syna?“

Odnesl jsem nádoby do dřezu a vzal několik přezrálých sirkušáků. „Jdu nakrmit toho pračkovce.“

Nepohnula se.

„Moc přemejšlíš, Irmo. To je všechno.“ A snad to i všechno bylo.

Pračkovce mě přivítal s radostným zachrochtáním. Chlemtal čerstvou vodu z džberu a nesoudil mne a nehodnotil sebe. Z kapes mi nakonec svým rypáčkem ukradl pár zápalných plodů a odběhl si je rozlousknout do vzdálenějšího rohu chlívku. Stočil se na zmáčenou slámu a začal spokojeně přežvykovat.

Odešel jsem pro šrot. Spravil jsem to a očistil ono a snažil se zapomenout na trpkou pachut' líhnoucích se slov. Byla jak hadi, kroutila se v ústech, hledala cestu ven a v každém byly cítit kapky zlomyslné lži, kterou tak snadno zrodí bláhově opravdová pravda.

Co jsem měl Irmě říct a co jsem jí měl slíbit? Nestačilo, co jsem dělal? Nestačilo, co jsem cítil?

Pak jsem všeho nechal být a, nehledě na únavu, zamířil po lesních stezkách vyšlapaných zvěří někam pryč. Unášen myšlenkami. Někam daleko. Někam za mlhu a ke hvězdám, do nepředstavitelných dálek vlastní fantazie, do nekonečných prostor mrazivého, lhostejného prázdna.

Minul jsem tůňku se zlatými lososy, nohavicemi opyloval žíhané ropnicové květy obecního pole a přes podmáčenou mez zamířil do prudkého svahu k západnímu výběžku Háje.

K úpatí Věže.

K ohromné bustě vytesané dávným mistrem z kusu hrubozrnného pískovce. Slunce a mráz, voda i vítr z ní ve vzácné shodě strhly všechny jemné rysy a předaly dláto mládežnické tvořivosti. Vyznáním lásky. Obscénností a touze zajistit si nesmrtelnost anonymních věků.

Zasmušile jsem si ten kamenný portrét prohlížel a hledal pod strupy lišejníků jednu konkrétní a starou ránu. Kolik let jí asi bylo? Deset? Patnáct? Nebo čtyřicet? Nepřipadal jsem si být tak starý. Nemohl jsem být tak starý.

Byl jsem jen přepaden vzpomínkami, zaskočen a sražen ze zálohy. Les ke mně posílal vůni tlejícího jehličí promísenou pachem plísní a ukrývajících se hub a mně se

vybavovaly i ty nejposlednější detaily dávného hříchu.

A tužeb.

A neuskutečněných plánů.

Nakonec jsem pod pravou čelistí sochy nahmatal mělké HL a znaménko plus a písmena I a K. Zbytek smyl čas a snad i zapomnění. Jen o kus dál se běhalo daleko čerstvější a stejně neumělé Kryštofovo jméno s cizí rukou připojeným vulgarismem. Někdy se jej na to budu muset zeptat. Možná dnes, nebude-li pršet. Nezasekne-li nám noční losos. Nezapomenu-li a bude-li mi chtít syn odpovědět.

S pokorou sobě jen málo vlastní jsem se protáhl tunelem udržovaným dětmi mezi ostružiním až k malé mýtince při úpatí Věže. Postavil jsem se a položil dlaně na hladké zdivo sálající chladem. Obešel jsem ji dokola a věděl jsem, že marně. Pátral jsem po jediné skryté spáře dveří a nenašel ani rýhu po hřebíku. Dloubl jsem do omítky nehtem; jenom se svezl po válci vystavěném z netečnosti dotýkající se hvězd. Měla být oslavou lidského ducha, stala se lhostejným symbolem posedlosti. Achabovým hrotem, harpunou bránící horizontu pohltit Kraj do jícnu mlhy a nezřetelných stínů ploužících se údolími.

Objímal jsem ji, jak pošetilý stařec stromy, a necítil jsem nic, než sebe. Svou malichernou sebelítost a egoismus strojeného smutku. A pak mi došla zjevná patetičnost mého počínání. Rozhlédl jsem se nad vrcholky ostružiní a váhavě se odplazil zpět k Tváři a do Kraje a do domu, jemuž jsem si zvykl říkat *doma*.

Za dveřmi

Rozhlédl se po chodbě vedoucí zleva doprava i zpět. Řada dveří. Řada klik. Cifry na kovových štítcích, noční světýlka a malý nápis „východ“ nevedoucí nikam.

Znal to místo. Znal jeho chodby i pach. Znal vůni plastických květin i laku na zárubních dveřích. Znal zvuky praskajících prken i vlastní vůli odchlíplého plastu, znal praskot pomačkaných kelímků v odpadkovém koši.

A přesto bylo něco špatně. Nedokázal říct co. To místo znal a znal ho až příliš. Zarážející byla jen jeho neúplnost. Bylo zhmotnělou vzpomínkou, levnou projekcí klamající zrak. Chyběl mu život. Slyšel šramot myších drápků, ale věděl, že to myši nejsou. Vlasové trhlinky ve zdivu si všiml, až když si na ni vzpomněl. Obraz na stěně mohl zobrazovat ušlechtilou dámu, stejně jako slunečnice. Mohl být čímkoliv a nemusel být ničím. Dost důsledně a nakřivo zavěšené nic.

Potichu, ne snad se záměrem skrýt se, přešel k sousedním dveřím. Vzal za kliku. V pokoji, zařízeném navlas stejně jako byl ten jeho, spatřil záda vlastní ženy. Seděla na židli pod stropní lampou. Držela v rukou rozevřenou knihu a četla prázdnou na posteli.

Šmírák Horst, tolik očarován kouzlem voyerismu, se nedokázal vzepřít nutkavé touze popatřit ženu v tak soukromé chvíli. Četla z Homéra. Četla o ženiších utápěných v krvi. Četla o spanilé Pénélopie. O muži s jizvou, který stvořil koně.

Sledoval temnou siluetu její šíje. Vlasy ostráhané nakrátko – nosívala je tak, jen kdyby věděl kdy. A pak, když Télemach naposledy ťal, zavřela knihu a láskyplně se na něj zadívala.

„Věděla jsem, že se vrátíš,“ zašeptala tiše.

Pak se pokusila vstát. Byl to jen pokus z marnosti, který také rychle vzdala a prosebně k němu vztáhla paže.

„Horste...“

Zaváhal. Irma sklopila zrak a nechala ruce klesnout.

„Rozumím,“ řekla nakonec. „Takhle...“

A měla pravdu, nechtěl ji takhle vidět.

„Raději se k vrať k Ní,“ řekla trpce. Bez výčitek. „Dala ti přece syna? Nebo snad ne,

Horste?“

„Zrovna jsem s Kryštofem na rybách...“

„Tak vidíš...“

„Tohle tady... Tyhle pokoje...“

„Nepamatuješ? Ty už si vážně nevzpomínáš?“

„Já nevím... Nevím... Irmo?“

„Říkali mi tak...“ Zaváhala. „Horste, moc tě prosím...“

A Horst, jak už to tak ve snech bývá, konečně pochopil naléhavost v jejím hlase a vrátil se do svého pokoje a zalezl ke své spící ženě a než se vzbudil do snu večerního léta v Kraji, pamatoval si jen židli vrostlou do podlahy a židli srostlou s jejím tělem. Cítil jen strach a cítil odpor.

Byl zhnusen a fascinován.

Tolik jsem se o vás bával

Nad tůňku se snesla noc a já zaspal její příchod. Byl jsem příliš unavený z posledních probdělých nocí. Podobal jsem se psu a dospával je po hodinkách. Chvilku jsem pozoroval temnou siluetu svého syna proti třpytivé hladině, ale pak si Kryštof všiml, že jsem vzhůru.

„Chytil?“ ptám se jej a on jen vrtí hlavou.

„Tak třeba příště...“

Nepotřeboval chlácholit. Věděl, že chytit zlatou rybu vyžaduje vůli. A trpělivost. A štěstí, samozřejmě. Složili jsme pruty a podběrák, zbylé návnady naházeli rybám a všechny vlasce a háčky uložili do kožené torny, kterou dostal k jedenáctým narozeninám. Irma ji šila po nocích a s láskou a Kryštof ji stejně vřele přijal. Dal do ní zrcátko, kus provázku, drátek a snad i malý míček. Žil v krtečkově literárním klišé, ale knihu samotnou nečetl nikdy.

Hodil jsem do tůně drobný oblázek. Udělal váhavou žabku, pak ještě jednu a klesl na písčité dno. Kryštof se shovívavě usmál a utáhl přezku. Oba jsme věděli, že mne v žabkách předčí spolehlivě.

„Mluvil jsi ze spaní,“ řekl Kryštof, aby si mě dobral.

„Ano? A copak jsem říkal?“

„Nevím. Nerozuměl jsem ti.“

Vyrazil do svahu k silnici a já šel jen krok za ním.

„Co se ti zdálo?“

„Nevím, chlapče,“ zalhal jsem mu.

Jen pokýval hlavou. „Hm,“ řekl. „Taky mívám dost ošklivé sny.“

Došli jsme ke staré silnici. Kdysi spojovala Kraj se Světem, ale už dávno po ní nikdo nejel. Asfalt byl popraskaný a ztuhlé otisky bot lemovaly jen odvážné hlavičky pampelišek.

Rozhlédli jsme se vlevo a pak i vpravo, ale já věděl, že je na autobus ještě příliš brzy. Teprve se rodí někde v mlhách a pod lavičkou se na Zastávce také žádný neukrýval. Zastávka byla vlastně bizarním železným květem v asfaltovém záhonku na okraji Kraje. Na výšku měla něco přes dva metry a z dálky, proti obloze, připomínala mikulášskou berlu. Kdysi byl v jejím zahnutém vršku zasazen disk s emblémem chovatele, ale to nám už nevěřilo ani to nejmenší dítě. O destičce s přilepenými řády jsme raději nemluvili vůbec.

„Povíš mi je? Ty sny?“ ptám se synka, ale on jen vrtí hlavou. „Někdy. Možná. Teď ne.“

„Proč ne?“

Na moment se zastavil. „Je to i o tobě,“ řekl nakonec. „A o mémě. A...“

„A...?“

Mávl rukou. „Někdy ti to povím. Slibuju.“

Nedaleko Zastávky se černal starý viklan. Kdysi vymrzl k povrchu a Zápotočný jej

odvalil až sem. Nebyl o moc nižší, než je dnes Kryštof. Ten se rozběhl a lehce překonal hluboký zarostlý rigol plný rumu. Rozvážně jsem šel za ním. Čekal na mne, usazen do mělkého výklenku a rozdělil mezi nás zbytek svačiny. Chléb s máslem. Vajíčko natvrdo. Vychladlý čaj z jahodových listů.

„BYL JSEM TADY,“ vyryl kdosi do balvanu. A stejně neznámý spoluautor dopsal do prvního slova L „*a vůbec mu nevadila pravopisná chyba.*“

„Má to nějaký smysl?“ zeptal se mě před lety Kryštof a já jen pokrčil rameny a řekl: „Nejspíš nijaký.“

„A co když přece?“

„Že se někdo neuměl podepsat?“

Kryštof se usmál. Lekci z odpovědnosti jsme už dávno překonali. Spokojeně zaklonil hlavu a zabořil pohled do lhostejných rozechvělých hvězd. Nad obzorem, nedaleko temné Věže, ležel nakousnutý rudý měsíc. Když byl Kryštof ve věku, kdy se ptal stále „Proč?“ a „Jak?“ a nakonec „A co když?“, jsem si pro něj vymyslel pohádku o létajících myších, které vždy měsíc ohlodají na samotnou kost a hvězdy jsou jen drobky z jejich hodování.

Pohled, jímž mě po skončení vyprávění Kryštof obdařil, nezapomenu nikdy. „To je nesmysl,“ pravil až příliš dospěle. „Hvězdy nejsou žádné drobky!“ A když jsem se zatvářil na oko překvapeně, dodal s hranou vážností: „Jsou to jen díry vyvrtné do oblohy!“

Irma *tehdy* jen nadzdvihla obočí a večer v lůžku řekla: „Je ti podobný, lásko.“ A já *tehdy* myslel na úplně jiné věci a *dnes* už nevím na co. I Kryštof se nechal příliš často rozptylovat myšlenkami.

„Myslíš, že tam jsou lidé?“ ukázal o několik let později do hvězd prstem. „Třeba tam, na té červené...“

Opřel jsem hlavu o navlhlou tornu a sledoval jeho ukazováček. „To je Mars,“ řekl jsem. „To je planeta. Je pustá.“

„Aha,“ na to Kryštof a vypadal jako chlapec, co ho potkal Exupéry. „A jak to můžeš vědět? Byl jsi tam snad?“

„Ne.“

„Tak vidíš.“

Zapomněl jsem ho poslouchat, ale beztak byl příliš pohroužen do vlastních myšlenek. Když se měl narodit, byla Irma jako obrázek (hada, jenž spolkl slona), a tak jsem si ji i pamatoval – vyvedenou neumělou rukou ve vodových barvách. Bával jsem se o ně. Bával jsem se o Kraj. Bával jsem se dne, kdy opraví Silnici a Svět nás pohltnou novotou a změnou. Děsival mne zvuk krajinského Generátoru. Rachotil. Smrděl. Vyráběl proud a vřískal jako autobus, dravec z nejdravějších.

Občas jsem nemohl strachy dýchat.

„Co je tam, za Krajem?“ zeptal se mě neodbytný chlapec.

„Raději pojď,“ vyzval jsem jej místo odpovědi. „Máma už čeká.“

„Neodpověděl jsi mi,“ protestoval chabě, ale poslechl a po chvílce trucování sám na svůj vzdor už nepomyslel.

Večer si, snad náhodou, vytáhl z knihovny Malého Prince. Četl rád, ale měl s tím problémy a potřeboval cvičit nahlas. Stará žárovka zamrkala, jak se v dálce karburátor Generátoru nadechl bublin vzduchu.

„A co měl Beránek jíst,“ řekl vážně, zatímco se mi klížily oči, „když mu Princ nepřinesl žádné seno?“

Setkal jsem se s pohledem své ženy. Stála ve dveřích, opřená o zárubeň, a naslouchala Kryštofovu pečlivému čtení. Oči se jí vlhce leskly a já stále ještě nepochopil, že je to jen odraz mého nepokoje.

„Tohle mě nikdy nenapadlo,“ zašeptá trpce za chvílku do tmy. Budeme ležet ve společném lůžku, tři tisíce dvou stou osmdesátou osmou noc našeho zbrklého svazku. Zase se

nebudu mít chuť milovat. Protože menstruuje (po sto čtvrté), nebude to po mně žádat. Budeme si jen hrát s prsty na rukou, probírat se vlasy a čekat na posilující spánek a já snad svou vřelost nebudu moc markýrovat.

To bude jen za malou chvíli. Zatím se Kryštof stará o těžko zřetelný obrys muže na fotografii na zadní straně ošoupaných desek knihy. Je na ní zachycen dospělý pán a stojí před lesklým trupem jakéhosi stroje. Z popisky se dozvídá, že je to autor knihy. Oba pak víme, že se jak Ikaros vznášel stále výše k nebi světa i fantazie a že beze stopy zmizel.

Třeba se na nás dívá ze své vlastní planety, mudruje autor zbytečného medailónku a Kryštof se na okamžik přidá. Neví, že Princové ztrácejí křídla. Neví, proč je ztrácejí i autorové. A proč je nemá nikdo z nás. Proč příliš dlouho nebudu moct spát, byť Irmě sehrají *pravidelný dech*.

Později v noci se opět vykradu opatrně z domku i z Kraje. Pokolikáté již zalehnu do trávy nedaleko Zastávky a zastřelím další z divokých autobusů? Všechny to tam z mlhy táhne. Je to ten nejsilnější pud. I tak jsem ležel ve stínu balvanu dobrou hodinku, než kromě občasného štěkotu krajinských psů a opatrných kroků vysoké zazněl vzdálený chrapot naftového motoru. Byla jasná, chladná noc. Dýchl jsem na prokřehlé prsty, natáhl závěr kulovnice a čekal.

Z průseku v lese se vynořila ostražitá záře reflektorů. Následovala zatáčka. Autobus přibrzdil a opatrně si přeměřil okolí. Nehýbal jsem se, jen jsem přivřel oči, aby mne neprozradilo světlo odražené od rohovky. Chrapot zesílil.

Trefil jsem jej přesně mezi světla. Jedinou ranou. Autobus se s tichým zaskučením vzepjal a začal prchat zpět ke Světu. Vyrázil jsem za ním. Běžel jsem podél široké stružky nafty, kterou za sebou zanechával. Po několika minutách zpomalil a pak vysílením zhasl.

Našel jsem jej na jedné z lesních cest. Ještě dýchal. Slyšel jsem zoufalý klapot z chladiče – nepravidelné lupání a praskání rychle chladnoucího kovu. Byla to obstarožní karosa. Zasyčela pára. Pak nastalo ticho a konečně i tma.

Vyndal jsem z kabely páčidlo a rozevřel pevně stisknuté čelisti dveří. Ve slabém kuželu světla baterky jsem zahlédl automat na vydávání jízdenek. Několik nápisů zakazujících za jízdy kouřit a hovořit s řidičem, tradiční plyšové zvířátko na zpětném zrcátku a prázdné řidičovo místo. Hned vedle volantu ležel za čelním sklem jízdní řád. Vypadal stejně jako ty, na něž si vzpomínám z dětství. Vzal jsem jej, stejně jako zapečetěnou koženou aktovku, která se při zoufalém pokusu o útěk svezla ze sedačky mezi pedály řízení a řadící páku.

Rozlomil jsem pečeť a vyndal několik map cizí hvězdné oblohy. Pak půdorys patra nějakého domu, který jsem jen stěží rozpoznával. A mapu Kraje a veliký vykřičník a šipku k mému domu.

Šel po mně, uvědomil jsem si a letmo jsem zkontroloval útroby autobusu. Napočítal jsem zbytky dvanácti pasažérů, které mohl pozřít téměř kdykoliv a kdekoliv. Nebylo radno otálet. Provizorně jsem karose ošetřil střelnou ranou a do nálevky na zádi nalil něco ropníkového oleje, který lisujeme pro náš Generátor. Usedl jsem za volant a otočil klíčky.

Autobus, tak nečekaně přivedený k životu, na okamžik zaváhal. Vzal jsem jej pevně za volant a zařadil zpátečku. Pokusil se vzepřít, ale byl stále ještě příliš vyčerpaný. Projeli jsme lesem až na samu hranici katastru Kraje. Silnice se zde svažuje do prudkého údolí vyplněného hustou, mazlavou mlhou. Třeba se právě zde rodí mrtváci a strašlivé děsy našich snů, přízraky nejhorších obav a... Raději jsem tu myšlenku zahnal. Motor škytl, jak spolkl poslední doušek oleje. Byla to přízračná tichá jízda bělostnou mlhou. V duchu jsem počítal do deseti, a pak jsem strhl volant prudce doprava. Pneumatiky několikrát zabraly, jeden skok, dva, pak proklouzly na vlhké trávě a svůj boj s třetí silou vzdaly.

Zatáhl jsem pro jistotu ruční brzdu a přešel k ostatkům v zádi. Během jízdy se rozpadly, zbyly jen chuchvalce hadrů, prach, zubní plomby, rozbité brýle... Pod poslední

řadou sedaček ležela školní brašna. Otevřel jsem ji. Slabikář. Byl počmáraný nudou. To dítě již dávno muselo umět číst. Místo mletého masa měla máma vousy. Ó, ta se měla!

Písanka. Bože, ani nevím, zda jsem psal rád, či zda mě to štválo. Zbytky svačiny, záhadným způsobem zmumifikované – nejspíš byly vždycky stejné. Neznámá matka je zabalila do pytlíku od cukru. To dítě se mezi ubrousky a staniolem spolužáků muselo propadat hanbou, ale bálo se to mámě říct. Ji to nenapadlo.

Penál. Jednoznačně chlapecký. Nestaral se o poutka a o přihrádky. Byly k ničemu. Chlapecký penál je něco jako dámská kabelka. Hledal jsem notýsek, ale marně. Nejspíš jej někde ulil, snad v šatně do pytlíku s přezůvkami.

Baterka zablíkala. Klepl jsem do ní. Neodvážila se zhasnout. Dno aktovky bylo vystláno drobkami. Bylo mi hloupě. Pečlivě jsem ji zavřel a uložil zpět na místo posledního odpočinku.

Vrátil jsem se k ostatkům. Opatrně jsem nohou rozhrnul hromádku. Brýle byly dětské, s příliš širokými obroučkami z bakelitu.

Z prachu se vykutálel angličák. O kus dál pomačkané cigarety značky CLEA. Nevím, že by se daly ještě sehnat. Starý, vybledlý pornografický časopis. Chvilku jsem nechápavě sledoval doširoka roztažené nohy jakési mladé dámy, až mi došlo, k jakému obchodu zde muselo mezi chlapci dojít.

Překročil jsem tu hromadu a zamířil zpět na řidičovo místo.

Pak mne cosi zarazilo. Ohlédl jsem se a zamířil baterku do přitmi vedle odpadkového koše. Z té dětsky neumělé kresbičky načmárané do zatvrdlého prachu se mi udělalo zle.

Věděl jsem totiž, že to není falus a snad ani Věž nad kopci Kraje. Zvracel jsem nad symbolem rakety stoupající na oblacích kouře a netušil jsem proč.

A pak jsem své zvratky spláchl zbytkem ropnicového oleje.

A pak jsem ten olej, z bezpečí, z venku, zapálil.

Hořel lépe, než cokoliv, co znám. Mrtvá karosa za začala hroutit v jeho žáru, ohořelá zčernalá žebra bortila svou vahou roztékající se tvrzené sklo. Ustupoval jsem před jeho zářivým, spalujícím žářem zpět. Pak jsem ucítil pod nohama silnici. Rozběhl jsem se jejím středem proti svahu. Ještě v Háji jsem za sebou cítil chvějící se mléčné světlo. Proběhl jsem lesem. Našel jsem Zastávku. Našel jsem Kraj. A když jsem se ve dveřích ohlédl, vznášel se nad severním obzorem bělavý, slaboučký přísvit falešného svítání.

Sarkasmus

Seděla u zrcadla osvětleném stolní lampou. Vzduch voněl odličovadly a pleťovým mlékem. Přehodil přes ni župan, aby neviděl, co vidět nechtěl. Takto, zakrytá, se zdála být i lidská.

Mlčky ji pozoroval. A ona pozorovala jeho. Lehce se na jeho odraz usmála. Po minulé noci se utekl právě sem, aby se vyhnul pachu ropnice a ďáblu odcizení.

„Něco se děje?“ zeptala se starostlivě.

„Ne, nic,“ odpověděl prázdňě.

Několikrát prudce zamrkala. Popotáhla, jak jí výpary z flakónků podráždily sliznici. Podal jí kapesník.

„Díky.“

„Prosím.“

Rád se na ni díval. Vždycky rád sledoval její rituály.

„ONA ví, že sem chodíš?“

Zvykl si, že o své spící verzi mluví jako o Ní.“ O té s knihou mluvila jen málo. Neměla ji ráda. „Je naivní a hloupá,“ říkávala. „Zbaští ti všechno, protože moc chce a příliš touží. Nezná svou cenu, tak je to, Horste. Kdyby mohla, utáhneš ji na vařenou nudli. Je takový

romantický snílek. Ještě se umí obětovat. Ještě neví, jak to chodí.“

„Ne. Spí.“

„Tak ji nebud.“

„Nebudu.“

Protáhla si prsty, až klouby zapraskaly. „Napust' mi trochu vody,“ poprosila.

Vyhověl jí.

„Má tě ráda,“ řekla Irma. „Ona, víš... Vlastně je šťastnější...“

Tázavě pozdvihl obočí, ale víc se nevyptával. Zvykl si, že tyto Irmy nejsou jeho žena. Lišily se a jen nejmíň to bylo znetvořením. V každé z nich převažovala jen jedna z jejích částí, byly jen nedokonalou slohovou prací vzešlou z pera neznámého intelektu. Věděl, že by takhle zprvu postupoval sám. Rozdělit systém na jeho části, pochopit jejich vlastnosti a teprve pak snad složit zpět a zkoumat jako celek. Otázkou bylo jen, čí ruka vedla tahy pera. Byla to jeho vlastní fantazie, či pokroucená realita?

„Ty, Horste,“ řekla nakonec s náznakem úsměšku, „víš vůbec, jakou máš tam u vás barvu vlasů?“

Automaticky pohlédl do zrcadla.

„A co oči, Horste? Vždycky jsou zelené? Změř se tam někdy. Třeba jen u futra. Jo a ramena? Co nějaké to kilo? Jsi atlet, anebo medvídek?“

Zamračil se. „Neslibuji, že si to budu pamatovat, Irmo.“

„I tak to zkus. Vždycky jsem chtěla bruneta s oříškovými očima, Horste. Vlastně si říkám, proč bych měla snít o svalnatém Árijcovi?“

„Láska je mocná čarodějka,“ usklíbl se jen. Nic jiného mu stejně nezbyvalo. „Jsem skvělý. Jsem skutečný sen a neskutečný manžel.“

„Hlavně jsi skromný,“ odušila sarkasticky a přehlédla, jak dobře jí nahrál na smeč.

„No právě.“

Chvilku hledala nějaký bonmot, ale nakonec jen unaveně mávla rukou: „Prostě si vzpomeň.“

„A proč bych měl?“

„Abych věděla.“

Nezměrně jsem tě milovala

Probudilo mne ticho. Převalil jsem se a nastavil podvědomě tvář slunci prodírajícímu se oknem dovnitř. Hřálo přes sklo. Z otevřené větračky proudil dovnitř vzduch provoněný trávou. Zněl ptáky a ptáci zněli přestatečně. Pila v dálce. Ševelení listů stromů. A přesto se zdála ložnice nečekaně mlčenlivá, vytržená z času, v náruči věčnosti. Ohlédl jsem se po zdroji toho znepokojivého ticha. Staré pendlovky se zastavily. Šišky závaží byly vytažené dostatečně vysoko, a přesto se kyvadlo ani nepohnulo. Snad byly zanesené prachem v ozubených kolech. Jako každá kola jim podobná.

Vylezl jsem z postele a rozhlédl se po spodním prádle. Bylo čisté a voňavé. Úhledný komínek na židli vedle smaltového umyvadla. Z plechové konve jsem si nalil něco studené vody a opláchl se. Zrcadlo na zdi začínalo slepnout. Prohlížel jsem si chvilku toho sinalého pána s kruhy pod očima a pak jsem si jej prohlížet přestal. Nestál jsem za ten pohled.

Natáhl jsem si kalhoty a zašátral v kapsách. Byly prázdné. Vzal jsem si z poličky primky s natrženým páskem, ale stály také. Určitě jsem je natáhnout nezapomněl. A nebo zapomněl. Nesejde na nich a na čase vůbec. Byly jen památkou. Nosil je otec a otec mého otce.

Prošel jsem síní do kuchyně.

„Ahoj,“ přivítal mě Kryštof zpoza velkého kafáče.

Něco jsem zamumlal.

„Brum, brum,“ odpověděl rozverně, zatímco jsem ztěžka zakotvil na svém místě v čele stolu.

„Dobrý den, milostpane,“ neodpustila si Irma, když přišla ze zadního dvora. Než jsem stačil cokoliv říct, zmizela v ložnici.

Zabořil jsem tedy oči do své melty a nechal si srážet kapičky páry na tváři. Irma do konvice pokaždé přidala dvě nebo tři zrnka kávy, aby voněla orientem. Pro mě to byla vůně domova. Odломil jsem z krajíce a přichystaným nožem ukrojil kousek sýra. Kryštof mne nevědomky napodobil. Jindy by mne to dokázalo pobavit.

„Nevypadáš dobře,“ vytrhla mne Irma z úvah, když si přisunula židli k vlastnímu hrníčku. Nalila si z konvice a vrátila ji na plotnu. Pak zasedla po mé pravici.

Spořádaná rodina u snídani.

„Dneska nad námi proletěli už tři tryskáči,“ řekla.

„Taky jsem je viděl,“ přisadil si horlivě Kryštof.

„Kdo ví, co to bylo,“ konstatoval jsem mrzutě.

„Co by to bylo, když ne tryskáči?“ snažila se Irma kvůli Kryštofovi konverzovat.

„Vypadal jako taková malá stříbrná pecička,“ dodal chlapec.

„Blbost,“ já na to a přijal jeho hru. Bylo to snazší, než jsem čekal. „Tryskáč nikdy nikdo neviděl.“ Jenom v noci několik barevných blikajících hvězdiček proplouvalo bání. Snad pouštěly, a že těch barev bylo tolik, zůstávala po nich ve dne bílá chundelatá čára.

„No, to teda blbost není,“ zakabonil se Kryštof dotčeně. Nesnášel, když jej někdo zpochybňoval. Také to nesnáším. Snad proto jsou naše rybářské výpravy tak mlčenlivé.

„V televizi to říkali taky,“ uzavřela Irma se svým synem koalici. Na to jsem nemohl říct nic. Ani nevím, kde na své ranní vysílání berou s klukem čas. „A podle sousedů bude víc pršet,“ dodala a kámen by se dal na té *pravdě* lámat.

Někdy mám pocit, že žijeme každý v jiném světě. Rozpínají se a plynou a ten můj dost zpomalně.

„Copak sousedi...“ zkusil jsem suchý despekt a syn se jen zakřenil a ukousl bohatýrské sousto.

„Myslím, že na tom něco bude,“ kontrovala Irma prostě. Všimla si, jak snadno jsem Kryštofa přetáhl na svoji stranu a nahněvalo ji to. „Minulý týden třeba...“ Jen jsme se na sebe s Kryštofem podívali. Irma se vzdala. „Jste hrozní,“ řekla. „Jeden jako druhý!“

„Myslíš, že to jsou mimokrajci?“ Chtěl vědět Kryštof. „Ti tryskáči?“

„Kdo ví?“ Melta mne rozehrála a den se zdál být hezčí.

„Jako by na tom záleželo!“ odsekla naoko uražená Irma, a v koutcích jí jen hrálo. Zapomněla se. Když byl s námi Kryštof, tak si někdy zapomněla stýskat... „Moderátor říkal, že se jim máme vyhýbat.“ Usmála se nějaké představě. „Těm mimokrajcům, ne tryskáčům,“ dodala na vysvětlenou. „Dá si ještě někdo trochu melty?“

Myslím, že jsou ty *kondenzační páry* jen dalším jevem, který neumíme vysvětlit. Kruhy v obilí, blesky a prapůvod Kraje. Přidal bych televizní vysílání, šumění v mušlích a vlastní divné sny. Zbytek Universa si už vyložit umím. Jen zázraky mne umí dráždit. Jsou branou k ráji zaslepenců.

„A co je to zvuk?“ zeptal se třeba Kryštof v ptacím věku.

„Proud echonů,“ našel jsem v *Malé encyklopedii Kraje*, sepsané a sebrané Jindřichem Máselníkem, pěstitelem jazyka mateřského. Znal jsem Jindru jako poctivého pracanta. Nemyslím, že by měl důvod lhát, i když v některých knihách je to jinak. „Čím více echonů, tím větší virvál.“

„Ach tak...“

Ano. Ach tak.

Neřešme mimokrajce. Neřešme další Kryštofovu knihu. Našel ji někde a přes můj nesouhlas se baví. Jen Jonáše Kulhánkovi neodpustil.

„Biblický odkaz,“ hájím zapomenutého *mistra*. „Ta loď, na které ho odvázejí, ta loď je jako velryba. Ta co Jonáše zhltna. A on v ní přežil a... A asi to není Bible. Každopádně to máš v Proč a Jak.“

„Strana 37, kapitola o ponorce,“ pravil suše. Nesnáším, když na mě kouká jako na Pytlíka, co všude byl a všechno zná.

A tak jsem ho vyprovodil lovit na dvorek upíří slepice a nemrtvou kozu.

„Celou noc ses vrtěl,“ řekla Irma vážně, když jsme osaměli.

„Měla jsi mě vzbudit.“

„Chtěla jsem, aby ses konečně vyspal.“

Čekal jsem, s čím přijde.

„Střílelo se,“ řekla nakonec. „Zase. Víím to. A tohle jsi měl v kapse...“ Vyndala prázdný patronovník.

„To dal ten dědek k sirkušákům,“ odpovídám klidně.

„A co když přijdou biřici a rozlezou se po chalupách?“ Jako by mě neslyšela a nevěří mi *pravdu*. „Co Kryštof, myslíš ty vůbec na Kryštofa? To ti je jedno, co s námi bude?“

„Takovou ráž má každý. A flintu taky. Jsou z jednéh semen, Irmo! To bude dobrý...“

„Ne. To nebude dobrý, Horste. Ten dědek říkal, že máme moc fajn kluka a že by byla škoda, kdyby se mu něco stalo! Vyhrožoval nám. Copak to nechápeš?“

„Ne. Nechápu. Ten chlap je mimo. Senilní dědek. Nic víc.“ Otáčím list a ptám se po botách.

„Kryštof ti je čistil,“ naváže pohotově přetrženou nit. *Nebyl jsi doma*, říká totiž celou dobu.

„To je dobře,“ jako bych byl nevšímavý.

„Jistěže je,“ všimla si, že si všímám.

„U tůňky bylo dost mokro...“

„No jistěže...“ ujistila mě o své *nedůvěře*.

„A oblečení?“ Muselo páchnout ropnicí a pižmem autobusu.

„Už jsem ho vyprala.“

„To je dobře...“

„Jistěže je...“

Nedotkla se mne. Vyhnula se mi.

Miluji tě, mohl jsem zkusit.

Jistěže, by mohla odpovědět.

Topení stínů

Pozdní odpoledne. Natrhal jsem ve sklepě čtyři lahvovníky, hodil je do sousedova košíku a zamířil skrz plot v zadní části dvorku k Zápotočného chalupě. Slunce stálo za špicí Věže. Vysoko nad ním splétala vatová oblaka neumělé červánky a předvíдалa déšť.

Nechal jsem za sebou mladé sirkušákovníky, odstrčil povolenou plaňku plotu a protáhl se dovnitř.

Seděl pod starou vrbou za domkem a vychutnával dobře zakouřenou dýmku. Kývl mi na pozdrav a udělal místo na hrubě sbité lavici. „Rád tady sedávám,“ řekl prostě. „Jsem už dost starej na trajdání po nocích.“ Zabafal. „Není tu krásně?“ Ukázal do sirkušákových hájů.

„Někdy až moc,“ odtušil jsem.

„Jistě. Věříš, že jsem tě nemohl prve poznat?“ Zkušeně odsekl z lahve stopku. Z otlučeného plecháčku vyklepl nějakou větvičku a nalil mi do něj něco lahvovníkové šťávy. Sám se napil přímo z plodu.

„Dvanáctník. Sedmý schod. Dobře proleželý,“ pokýval uznale hlavou. „Dobrá

odruďa.“

„Jo, to je,“ přitakal jsem.

„Nesmíš mě tak rozmazlovat.“

Chvilku jsme mlčeli.

„Sedávám tady, co mi žena odjela do Bůhvíkam, Horste,“ prolomil po chvíli mlčení. „A vždycky jako by to bylo prvně. Mám to tu rád. Moc rád. To mi můžeš věřit.“

Opět jsem jenom přikývl a napil se sám. Šťáva byla přesně taková, jaká být měla. Chutnala hořce. Měla říz. „Jo, je to tu fajn.“

„Jenom ty oči, hochu, ty mě teďka zlobí.“ S úšklebkem si mne přeměřil. „Připadám si krátkozrakej, Horste, ale vím, že nejsem. Že se musím vždycky jen chvilku rozkoukávat. Musím se snažit, vážně. Ale když dost chci, tak to pak jde samo.“ Přimhouřil oči do úzkých škvírek. Vypadal komicky a vůbec ne jako násoska a blázen.

„Ve vašem věku...“ prohodil jsem neurčitě a položil hrnek na lavičku. „Už vám není patnáct...“

„Jasně, že není,“ přitakal a otevřel druhý z kousků. Slunce se mezitím nabodlo na Věž a vlastní vahou klesalo po jejím těle níž a níž.“

„Taky na to myslím,“ řekl, když si všiml, kam se koukám. „Každý večer. Vždycky. Teda když neprší.“

„Na co?“

„Kdo to postavil? A proč? Byl jsem se tam tuhle dokonce i podívat.“

„Je zazděná...“

„Jo. To je. Vlastně to vypadá, jako by tam nikdy ani žádné dveře nebo okna nebyly. Na, pij. Je to dobrý.“

Chabě jsem protestoval.

Odbyl mne jen mávnutím ruky. „Ale obelisk to není. To by byl zatracenej macek! Je to věž, to ti říkám. Nakonec, víš co se o ní říká, ne?“

„Jako každý,“ zachraptěl jsem. Slova mi zaskočila v hrdle a rozpustil je až lok z plechového hrnku.

„Jo,“ přikývl. „Jako každý. Že je v ní pravda. Ale pravda může ubližovat. Neměl bys tam kluka pouštět, i když v jeho věku jsi tam byl taky věčně. I já. Každý normální kluk to dělá. Každý ji chce poznat. Děvku jednu proradnou.“

Zaskočil mě.

„Nevěděl jsem, že tam chodí,“ lhal jsem.

„Tak to jsi asi jedinej...“ poznamenal suše. „Neznat tě, myslel bych si, že na něj úplně kašleš. Tuhle ho Irma hubovala. Křičela na celej Kraj. Má o něj strach. Ale jedna výchovná by nadělala víc, to ti povím. Chtěl jsem jí domluvit, ale znáš ženské. Nechají tě plácát a myslí si svoje...“

„Kdy to bylo?“

„Včera ráno. Včera jsem jí to říkal. Jak jsem donesl ty sirkušáky.“

„Myslím to hubování.“

„Taky včera. Někdy touhle dobou. Jo, tak nějak. Určitě.“

„Nesmysl, to jsem byl jsme s mladým na rybách.“

Udiveně povytáhl obočí. „Asi ti nerozumím,“ řekl. „Viděl jsem tě s prutem. Jak se vracíš. To ano. Však se taky pes mohl zbláznit, když sis zase pro sebe mumlal ty svoje řeči. Plácals něco o hvězdách a tak. A pak jsem tě viděl zase k ránu. To je taky pravda.“

„Prosím?“

„S flintou. S tou z loňské setby.“

„Určitě?“

„Určitě. Přece ji poznám!“ Zaváhal. „Možná jsem starej a krátkozrakej, ale určitě ne slepej. A blbej taky ne! Takže si dej laskavě pozor, ať už pytláčíš na čemkoliv.“

Chvilka trapného mlčení.

„Našel jsi tu patronu?“

Pokýval jsem hlavou. „Irmu to vyděsilo... Zapomněl jsem ji v kapse u kalhot.“

„A div se jí, troubo!“

„Neřeknete jí to?“

„Za co mě máš?“ zazubil se a nalil z třetí lahve. „Nech to plavat. Až dokoštujem tohle, otevřu borovičnick.“

„Slíbil jsem...“ že se do tmy vrátím. Raději jsem zmlkl. Pár hlubokých doušek.

„Já totiž, panáčku, tam nahoře byl!“ řekl nakonec. „Myslím tam, na Věži.“

Vybryndal jsem z hrnku na zem.

„Jak...?“

Neposlouchal mě. Myslel na svoje slova.

„Víš, co je za Krajem?“ řekl a zaváhal a zhluboka se napil. „Dočista nic, Horste. Je tam jen šílené a prázdné Nic. Ale když se díváš dost dlouho, když dost přimhouříš oči a...“

„...rozpomeneš se...“

„Přesně tak, Horste. Když se dost rozpomeneš, uvidíš za mlžnými údolími kontury hor a bílé odlesky Města. Stužky dýmu přikované k nebi. Jdou šejdrem, ale to je asi tím větrem, co si dovymejšlíš. Chce to jen trochu fantazie, jinak by ses zbláznil.“

Zmlkl. Tiše sledoval Věž a oči se mu leskly. „Někdy se ptám, kam že to vlastně jela...“ zašeptal ještě a rty uklidnil chladem hrdla lahvovníku. V dálce se rozezvučel Generátor. Prudce se šěřilo a my už jenom pili. Pak se před domem rozštěkal uvázaný Rek. Chlapecký hlahol a křik dospělého muže.

„Pij,“ pobídl mě Zápotočný. A tak jsem pil. Pil jsem, když nás ten muž s prutem míjel. Pil jsem, když nás míjel rozesmátý hoch. Neviděl jsem jim do tváří, ale snad jsem ani vidět nechtěl. V houstnoucím šeru se podobali stínům a vzpomínkám a vlekli se za každým z nás. Nakonec se ale i oni rozpustili za tůní skrytou v plechu a stařecký hlas, jenž říkal „Pij...“ a naléval tvrdší a říznější mošt z destilačních kolon. „Jsou tady všude. Jsou kam se hneš. Jsou tady s každým...“ dodal možná nesmyslně. „Žena je taky viděla...“

„Dobrá kořala,“ chci se vyhnout opileckým steskům.

„A já je vidět nedokázal.“ Nedal se vyvést z míry. „Jak strašná nemoc, je, hochu, ta krátkozrakost! V jednu chvíli jsi zdravý a na vrcholu sil a máš všechno a ve chvíli druhou se zpíjíš do němoty... A ruce... Ty ruce, Horste ...“

Hleděl skrz své třesoucí se dlaně.

„Smrdí pak ropnicí,“ nabízím.

„Jo...“ odušil odevzdaně. „Spálenou mršinou. Kolik jsi jich dostal? Těch autobusů, myslím.“

„Nevím. Nikdy jsem je nepočítal,“ zalhal jsem jen málo.

„A Helgu jsi nikdy... Hrála si s tebou, pamatuješ?“

„Ne. Nikdy.“ Nikdy jsem ji nenašel a ani jsem si ji nikdy nevybavil.

„Rád bych ji někdy viděl. Hádali jsme se. Že prej tu nedokáže žít. Že si nemůže pomoci... A vždycky si taky stěžovala na žlučník... Jedla ty zelené kuličky, jak se jim říká?“

„Hrášek?“

„Neutahuj si ze mě. Byly to léky. Ještě z Města.“

„Febichol?“

„Jo ten. Našel jsem ještě jedno balení. Byl bych jí ho poslal, ale nevím kam.“

„Nikdy se neozvala?“

Zavrtěl hlavou.

„Ne. Nikdy. Třeba nemůže. Nebo nechce. Vědět tak, že se nezmýlila...“ Rozpačitě se podrbal na zátylku. „Asi plácám, vid’? Starej senilní dědek, tak to asi Irmě říkáš, co?“

„Zlobíte se?“

„Ale kdeže...“

A pak mi nalil další rundu a sám si dost vydatně přihnul.

Zášť

Zamyšleně si Horsta prohlížela. V tom pohledu bylo něco z vědoucího smutku. Vlahý lesk zdůrazněný teplým světlem zastaralé stolní lampy postrádal touhu po soucitu. Nehledal patetická vyjádření. Jen vyvřel, tak náhle, ze slzných kanálek, a přesto nenalezl dost odvahy oddat se rozkoši z gravitace; stěci tvářím navzdory.

Možná to nebyla odvaha. Snad jen pochopení trapnosti a banality takovéto chvíle.

Přála si nechat vyprávět o Horstových snech. O nekonečných variacích jediného dne v Kraji a bolestivých dejavu. O rakovině mlčenlivého odcizení mezi jím a snovou ženou. A on jí vyhověl. Byl upřímný, byl hrdý na tu děvku pravdu a sám si překvapeně všímal absurdností svého světa.

Pak se v rozpacích odmlčel, zaskočen tou nečekanou upřímností. Ale jízlivosti se již nebál. Nelekal se krutých polopravd, jimiž ho s chutí tato groteskní žena častovala.

Teď, snad bezdůvodně, avšak dozajista náhle, si uvědomil, že netrestala jeho. To sebe samu hořce peskovala. Byla mu podobná víc, než se kdy bála přiznat sobě samé. Tato Irma. Zde, před zrcadlem umístěná. Horstovi mohl ublížit jen Horst. Věděl to a ona ne. Jinak by nikdy nezačala mluvit. Nechala by jen ticho ztěžknout mezi nimi. Nechala by jej odejít a zase se vrátit, lačného pochopení, poznání, snad ovládnutí mysli skryté za sarkasmus. Neřekla by mu nic a utrápila by jej k zešlání.

On ale věděl, že až mu vylíčí svou pravdu ona, svou vlastní verzi světa, nechá ji napospas věčnému přítmí snění. Zahodí klíč a zapomene číslo dveří. Nechá ji nezahlednout ani jednu z hvězd za vlastními okny, nechá ji sžírat se bolestí z prázdná míst, kde ukryvala lůno. Rozlézající se hrůzným, neuchopitelným galaxiím a cizím světům, jež požíraly tuto ženu zevnitř. Tolik bezbrannou a bránící se. Vydanou na pospas bolesti ukryté pod odřený župan.

„Také spím... někdy,“ zaváhala tiše, s hlasem hrbolatým nekonečnou žízni. „Když tady sedím... sama...“ Dotkla se prázdná, spirál cizích hvězd, kde jindy a jinde měla přechovávat dítě (a Horst se snažil nevzpomenout slona spolknutého hadem).

„Bojím se toho snu... A přesto mě svým způsobem těší... Je to jako by...“ nenalezla správné slovo. Možná se ho i bála. Zmatkovala. Horstův sen měl být jen můstkem pro její vyprávění.

„Zvrácené?“ pomohl jí manžel prázdně. A byť se cítil okraden o vlastní roli trpitele, položil jí na ruku účastně svou dlaň.

Ucukla. Neuměla skrýt svůj hnus. A tak prostě vyprávěla. Slova jí stékala z úst v horečnatém spěchu a Horstovi došla pošetilost, s jakou se rozhodla odhalit své nitro. S naivní dvojakostí, s největší záludností, jaké byla schopna, jej toužila ranit. Ublížit mu, ztrestat jeho pýchu vlastní šlechetností.

Nechal proplouvat její snové vize prázdně kolem. Ač vyprávěla o nadějích a o Horstovi, jakého si přála, věděli, jak málo z toho může změnit. Popisovala probouzející se ptáky, město, cizí svět... Svět ležící mimo její představivost. Svět literární. Nereálný. Složený z metafor a hloupý. Svět z pubertálních kompilací. Svět jeho – hrdiny. Svět jeho – mesiáše. Svět Horsta Lidemana.

Ale Horst Lideman nebyl než člověk s kupou prašiviny pod nánosy kladů.

„Musím jít,“ nenechal ji dovyprávět.

„Já...“ pokusila se kontrovat, ale věděla, že jej už nikdy neuvidí.

Jenom se ušklíbl.

„Myslím, žes umřel,“ zavolala na něj v nacvičeném gestu. „Žes to jen nepoznal!“

Mlčel. Neohlédl se. Odcházel až příliš teatrálně.

„Jsi mrtvý...“ nabila mu na poslední ránu.

„Já?“ Sám se sotva slyšel. A pak tento pokoj naposledy přešel zrakem, vydržel zoufalstvím odvážný pohled hmoty s tvarem a myslí části jeho ženy. Pohled do temnoty pochopení. „Proč se nepodíváš na sebe? Proč to nechceš vidět?“

Neodpustil si pokynout jí rukou. Neodpustil si naznačit jí: „Tak proč nejdeš se mnou?!“ A neodpustil si ani zlovolný škleb zvaný úsměv. Hraný, nevěrohodně křečovitý, ale přeci úsměv.

Takto jej měla vidět naposledy.

A přesto, když za sebou zavřel její dveře, když přetrhl tu nitku nenávisti a mohl se nadechnout zatuchlého vzduchu chodby, tak svěžího, v porovnání s jejich vlastním pachem, nepocítil závan triumfu. Naslouchal tichému vzlykotu zpoza dveří. Naslouchal ženě, jíž rozbil vše, čím doufala snad být. Nechal ji samu – prázdnou, rozštěpenou, neúplnou... Zrůdnou. A sám byl takový.

Křivdili bychom hrdinovi, popřít lehký pocit viny. Byli bychom však příliš blahosklonní, zamlčet vlahý, láskyplný odív, jenž za tuto vinu k sobě choval.

Zbloudilí v tišinách

Mlčeli. Svít měsíce dopadal na tvář jeho ženy. Pozorovala jej a on se k ní jen obrátil zády.

„Zase se ti zdálo o *nich*?“ zeptala se tiše. Přikývl. Bojoval s nutkáním vyprávět jí o těch snových Irmách, ale znovu jí ublížit už nedokázal. Jak by mohl?

Věděl, že snadno.

„Myslela jsem na to, cos říkal. O autobusech. O Městu. O nás...“ Odmlčela se. Snad čekala, že něco odpoví, ale on se k ní opět jen otočil čelem. Stačilo jí to. Už nechtěla víc.

„Vzpomínám si, že jsem byla těhotná. Musel to být Kryštof. Určitě to musel být on, kdo jiný?“

Odhrnul jí z očí pramínky vlasů.

„Sežral mě. Ten autobus. Vzpomínám si, jak jsem byla spolu s ostatními uvnitř. Někam nás odvážel. Nevím odkud a nevím ani kam. Skončili jsme tady.“ Zaváhala. „Nebo to nebyl autobus?“

Rozhodl se nevnímat hořkost v jejím hlase. Vzala ho za ruku. „Víš, bylo to šílený. Netušila jsem ani, jak se jmenuji. Vím, že jsem měla hrozný strach z toho prázdna v hlavě. Ale pak nás autobus vydávil a tys tam stál, aby sis mě odvedl. Vzpomínáš? Bylo to jak zázrak. Jako v pohádce.“

Nevzpomínal si. Tušil, tušil že se něco podobného odehrálo, ale byl přesvědčený, že to bylo jindy. A jinde. A jinak, především.

„Vlastně jsem s tebou tenkrát šla jen proto, že ses ke mně hezky choval. Hrozně jsem se bála...“

Nevědomky přešla do šepotu.

„Nevěděla jsem, co si počít. Byla jsem prázdná jako skořápka a až po chvíli jsem se rozpomněla... Snad...“

Hleděli na sebe tmou. Snad se bál i pohnout, aby mu neřekla už víc. A Irma mu to nevyřčené přání s vrozeným taktem vyplnila. Sama si tou příhodou nebyla jistá. Z té děsivé vzpomínky se jí vybavovaly jen vědomí události a pocit. Samy obrazy však nadále zůstávaly zastřené, nejasné kontury a rozmazané tváře.

Mátlo ji to. Přikládala to svému tehdejšímu stavu, ale byla zvyklá spolehnout se na vizuální paměť. Cítila to jako selhání. Jako zradu. Jako nevěru. Ale netušila proč a proč by také měla.

Předlouho hleděla do noci a hledala v ní náznak zítřka. Horst dlouho jen předstíral spánek, ale nakonec jej doopravdy zmohl. Choužil se na své pülce postele do klubička, sám, zrazený a snad se třásl zimou.

Cítila rytmus jeho dechu, lehký pohyb přenášený matracemi a nedokázala překlenout to nekonečno mezi nimi.

Volání

Seděl jsem se synem na vnitřní části krovu Věže a se svíravým strachem v srdci hleděl do bezedné hloubky pode mnou. Kraj se dosud utápěl ve tmě, avšak daleko za obzorem bylo možné rozpoznat v nejasné mlze první náznaky nejistého svítání.

„Zlobíš se?“ zeptal se Kryštof schoulený na jednom z trámů do klubička. Opíral se o cihlový sloupek mezi okny a zimou mu drkotaly zuby. Opatrně jsem překročil mechem obrostlou díru ve střeše a podal mu kabátek vlastního flanelového pyžama.

„Tu máš, zahřej se trochu.“

Okamžitě mi naskočila husí kůže, ale Kryštof to málo přijal s vděkem.

„A nezlobím se. Opravdu ne.“

„Jak se dostaneme domů? Máma se bude bát.“ Nejistě si přeměřil temný ovál komína nad našimi hlavami. „Nikdy nebyl tak vysoko. Opravdu ne.“

„Neboj, to už se nějak vymyslí. Hlavně se vyspi.“

Opřel si poslušně hlavu o kolena a zavřel oči. Já si zatím přitáhl jeho baterku za provázek k sobě a pořádně si prohlédl nejasné kresby na stěnách nade mnou. Bylo na nich vše, o čem jsme s Kryštofem kdy hovořili. Ponorka a pár postaviček uvnitř. Plula oceánem plným hvězdic vstříc rozevřené tlamě gigantické velryby, až ji ten hlubokomořský tvor s malou lampičkou na dlouhé anténce vpředu zcela pohltil.

„To jsi namaloval ty?“ ptám se opatrně hocha. Přikývl. Pozoroval mě zpoza kolen a čekal, co na jeho dílo řeknu. „Takže o tom se ti zdálo? Tady jsi byl celé ty dny?“

„Ano,“ špitl opatrně. „Stejně jste mě nehledali.“

Na další stěně otřásl ponorkou výbuch. Hnědá barva těla velryby pronikala stále hlouběji do skořápky podmořského člunu a pohlcovala různě pokroucené postavičky. Na třetí stěně zůstaly nedotčeny již jen tři kajuty, chodba a vystrašená žena za sklem rakve, v níž doufala přečkat nápor trávících šťáv obludného tvora.

„Docela děsivé... Jak tě to mohlo napadnout?“

„Nevím, tati. Prostě jsem to věděl. Byly to sny.“

„Rozumím...“

Jezdil jsem kuželem světla z obrázku na obrázek. Velryba plula temnotou oceánu ke svému nejasnému cíli a její obličejové partie dostávaly stále udivenější výraz. Nebyly zdaleka tak kruté a netečné jako na počátku. Žena v rakvi byla stále starší a starší. Musela spát a spala velmi dlouho. V kajutách kolem ní rostly a zanikaly prapodivné tvary, snad houby, snad trpaslíci v groteskní parodii na člověka.

„To je jak ze Sněhurky... Přijede Princ?“ ptám se Kryštofa a před nadcházejícím děsem se snažím obrnit nevázaným tónem.

„Sněhurka?“ podivil se Kryštof a naklonil se blíž ke mně. „Vidíš, to mě nenapadlo... Já myslel spíš na Lema. Na Solaris.“

Moc čteš, hochu, napadlo mne krátce. „A ty bubliny u jejich hlav, ty znamenají co?“

„Myslíš tohle?“

„Jo. Tohle... Vypadá to jako comics.“

„Něco se jim asi zdálo...“

Ostře jsem se na něj podíval. Nevšímal si mě. Sledoval vlastní dílo a hledal nová

vysvětlení, zaujat možnostmi, které nabízely. Pozoroval jsem jeho profil v slabém odlesku světla a přemýšlel, zda se opravdu podobá víc mně. „Tady,“ řekl najednou, „tady je ten Princ.“

Sledoval jsem špičku jeho prstu k neforemné postavě procházející se mezi kajutami. Ze všeho nejvíc mi připomněla panáčka Michellina. Nebo sněhuláka. Velkého mart'anského boha z tasilských stěn. Bylo až překvapující, jak neurčitě byl ve srovnání s ostatními namalován. Jenže Sněhurka už byla mrtvá. Zůstali jen trpaslíci s bublinkami.

Vracel jsem se paprskem proti toku času, až jsem se dostal k celkovějšímu panoramatu. Velryba dospěla k cizímu pobřeží. Plula na hladině a kolem ní spousta malých loděk. Zde byl princ ještě na jedné z nich.

„Jak se dostal dovnitř?“ ptám se svého syna.

„Nevím,“ odpovídá prostě. „Najednou tam byl. Uvnitř...“ Bezděčně si prohlédl prsty zašpiněné uhlem. „Taky tomu nerozumím.“

„Víš, jak vypadají?“

„Jako ty a máma...“ Stáhl se, jako by čekal ránu. Nikdy jsem ho ale neuhodil.

„Aha,“ říkám a snažím se věřit v nepoznanou bohatost dětské fantazie. „A tohle jsou knihy? To z nich se přelévají znaky do těch hub?“

„Jo. Z nich a z té Sněhurky.“

„Proč jsou tak zmatené?“

„Ta velryba jim nerozumí. Proto. Skoro všechny snědla, než pochopila, co jsou zač. Myslela si, že jde jen o obzvlášť rafinovaného mlže.“

„Hm...“

„Škeble a tak.“

„Vím, co je to mlž, Kryštofe.“

Obrázky se začaly měnit. Houby nabývaly stále lidštějších tvarů, i kajuty se zdály nepatrně jiné. Písmenka vycházející od úst. Místo rakve malý obláček a dešť. Třetí houba se zhlížela v oválném předmětu na jedné ze stěn a hřebenem rozčesávala výběžky ne nepodobné vlasům.

Poslední z hub ležela rozlámaná pod zdechlinou Princova mořského koně. Snad přijel právě na něm. Nad poslední scénou se rozpínal největší z obláčků snění. Byl prázdný. Teprve při větším soustředění jsem rozpoznal nejasné obrysy dávno vybledlých barev.

Ostrov v oceánu mlhy. Domeček s postavičkou, za níž se procházel stín. Dvě ženy u ohně – snad jedly sušenky. Jezírko s načrtnutou rybou. Pak zřícenina hradu. A člověk prchající z Kraje.

„To je všechno?“

Přikývl. „Dneska se mi zdálo o těch velrybářích. Bodali do jejího těla a snažili se dostat Prince pryč. Posílali za ním malé ponorky, ale Princ byl jako očarovaný a všechny je rozstřílel takovou kouzelnou hůlkou... Víš, on nevěděl, že ho ta velryba pohltila. Ta potvora to nechtěla, protože bez něj byly ty trpasličí sny o Sněhurce jenom haldou nesmyslů. Přinesl si vlastní sny a svůj život a...“

„A dal ho jim? Probudil Sněhurku do vlastního světa? Celé království a láska až za hrob?“

„Asi. Je to pohádka, ne?“

„Jak dlouho lze v takové velrybě přežít?“ ptám se rozpačitého chlapce. Neví, co by mi měl odpovědět.

Váhám nad jeho mlčením.

„Tak se mi to zdálo. Vážně...“ říká na svou obranu, zatímco já nacházím další ze sotva zřetelných obrazů z dávné minulosti.

„To je v pořádku, spi už,“ snažím se ho uklidnit navzdory větru a sílícímu chladu. „Až se probudíš, bude to dobré...“

„Slibuješ?“

„Určitě...“

„A neřekneš to na mě mámě?“

„Prosím tě, ta by mi dala...“

Byl příliš vyčerpaný, než aby víc vzdoroval svému strachu. Pokusil jsem se uvelebit a ve slábnoucím světle odcházející baterky nedokázal odtrhnout pohled od poslední, daleko precizněji vyvedené fresky.

Byl na něm domek hluboko ve vnitrozemí. Byl na něm Princ a žena. Několik blesků. A trocha krve. A fazolek zasazený v zemi.

A vím, že to nebyl fazolek.

A vím, že jim nikdy nevyroste, že o něj šlo jen málo.

Opatrně jsem se opřel vedle syna a snažil se jej aspoň trochu zahrát.

„Nemyslela to zle. Chtěla nám jen pomoci...“ zamumlal chlapec, napůl v bezvědomí.

„Kdo?“

„Ta velryba.“

Čekal jsem na ráno a doufal, že mě zbaví této můry. Slunce ozářilo chuchvalce mlh do fantastické spleti barev a dál se líně posouvalo výš. Hluboko pod námi, v groteskně převrácené perspektivě, se budil Kraj do svého rána. Mohl jsem zahlédnout naše stavení, tak pitoreskní, podobalo se spíše domečkům pro panenky.

Chtělo se mi křičet zlostí. Toužil jsem puknout hněvem nad prarodiči těchto lidí, nad sobeckými hvězdoplavci odsuzujícími své děti k naplnění snů, jež nesdílejí. A ten vztek a ten žal jen v dálce splýval s hlubokými, a přeci slitovnými tóny tvora, jenž na mě prvně promluvil skrze ruce a skrze ústa mého nebohého syna. Skrze Mesiáše zatracenců. Skrze slepce mezi slepějšími.

Z plného srdce jsem doufal tu pravdu zapomenout. Pak ale přišlo ráno a já zapomněl jen málo.

(Jen že jsem Princ a Kryštof že fazolek...)

Rozhodnutí

Ložnice byla studená časným jitem a mně se příliš dlouho nechtělo otevírat oči. Leželi jsme vedle sebe, a přitom bezpečně vzdáleni, abychom se nemuseli dotknout. Visela nad námi klatba noci a nikdo neměl odvahu ji dost jednoznačně zrušit.

Byla vzhůru. Poznal jsem to na jejím dechu. Ležela na boku a hleděla do ranní mlhy za orosenými tabulkami skla. Pozorovala temné stíny pohupujících se větví a já v skrytu pozoroval ji.

Myslel jsem na ni. Na všechny ty roky společnéhožití. Ne s touto Irmou. S Irmou. Hledal jsem důvody, pro něž jsem ji kdysi zvolil. Nenalezl jsem žádný. Minulost splývala se sychravým dechem podzimního kraje. Rozpouštěla se do kapiček vteřin, odnášena probouzejícím se sluncem k zapomnění.

Myslel jsem na všechna slova, která mezi námi padla a myslel jsem i na ta zamlčená. Myslel jsem na jiná rána a na jiné noci. Myslel jsem na chvílky, jež byly snad příliš krásné, než aby se zdály pravdou. Na hotel, v němž jsme se scházeli a rozcházeli. Na pokoj, v němž jsem ji viděl naposledy.

Pak k nám steklo ráno po zdech svými stíny. Splašené šírání zalezlo do přítmí krabic pod postelí a stáhlo s sebou něco z intimity chvíle.

Převrátil jsem se, abych odlehčil přeležené paži. Koutkem oka jsem spatřil otevřené dveře. Kryštof proběhl ve starých pantoflích po prkenné podlaze a zalezl k Irmě pod peřinu.

„Stuďíš,“ zašeptala a dloubla ho mezi žebra. Chvilku spolu dováděli. Potichu a

opatrně, nechtěli mě vzbudit. Možná mi ale jen chtěli dát možnost tvářit se, že spím...

Opět jsem se zavrtěl a až po oči se zahrabal pod těžkou náruč povlaků a peří. Sledoval jsem je mezi přivřenými víčky a splývali mi za hradbou své důvěrnosti. Natáhl bych ruku. Dotkl bych se jejich slůvek. Nasál bych teplo skryté v jejich tělech. Ale bál jsem se jim tento moment rozbít.

Nepatřil mi, jako mi nepatřili oni.

Byl to jen další den, stejný jako včerejšek i zítřek. A pak se konečně zvedli a osvobodili mě z předstírání spánku. Chlapec odběhl okamžitě, Irma se ještě převlékla a odnesla s sebou i včerejší oblečení.

Rozhodl jsem se odejít.

Autobus

Oknem stodoly jsem mlčky pozoroval Irmu sbírající prádlo. Kolikrát se má tato scéna opakovat? Kryštof jí pomáhal lantuchy skládat do velkého koše. Nevím, jak dlouho jsem tam stál a odháněl pocit sílícího neskutečna. Ve mdlém odrazu tabulek jsem tušil přízrak vlastní tváře.

Jakou mám vlastně barvu očí? A vlasy? Co postava? Co číslo bot? Co po mně Irmy chtěly, abych viděl? Co nevidím? Co vidět nechci?

Zašli do baráku. Kryštof mne bude chvíli hledat, aby mne přemluvil jít na ryby, ale pak to vzdá. Nebudu tady. Nebudu nikde.

Tak jsem si to představoval a tak se i stalo. Sebral jsem mapy z autobusu a skrčený podběhl pod kuchyňským oknem. Slyšel jsem cinkot talířů. Syn se na mě ptal své matky. Ne, neviděla mě, snad někde tady a snad prý někde ve stodole.

Jeden, druhý, pak třetí angreštový keč, díra v plotě a polní cesta vtékající do silnice.

Konečně jsem se napřímil a hodil si batoh pevně na záda. Přidal jsem do kroku. Ještě pár stavení, pár zatáček, jediná zastávka...

Zhluboka jsem se nadechl večerního vzduchu. Cítil jsem podivné rozjaření. Lehkost, kterou jsem si nepřipouštěl. Nevěděl jsem, že žena můj batoh našla a stejně tajně do něj přibalila ponožky a pásek, ani že mám hluboko vespod rozkrojený pecen chleba a v něm pořádný kus špeku. Neměl jsem kdy to zjišťovat a Irma se tím nechlubila.

Setřel jsem si z čela pot a zatím se neohlédl.

Slunce se klonilo k západu. Několik cvrčků mu v rolnicových polích zpívalo na lehanou. Z náhlého popudu jsem vyndal z kapsy nožík a vydlabal jím na Zápotočného balvan své jméno. Pak jsem nůž zavřel a vrátil se na silnici. Sedl jsem si na rozeschlou lavičku a opřel se lokty o stehna.

Mlčky jsem pozoroval asfalt u špiček svých nečištěných bot a seděl tak dobrou půl hodinku. Ze slunce zbyl jen chvějící se rudý proužek nad střechami Kraje, stín Věže prchnul do ztracena.

„Můžu si přisednout?“ zeptala se Irma. Zvedl jsem pohled z temné nitky života prorůstáné býlím. Stála na zaprášené krajnici v tom nejlepším, co na cestu měla. V pravé ruce nesla velký papírový kufr; tolik kontrastoval s mým prostým ruksakem. Druhou rukou svírala Kryštofovu dlaň.

Beze slova jsem sundal z lavičky mapovou tašku a posunul se k okraji. Sedla si vedle mě, kufr uložila k nohám. Kryštof se vydrápal na druhý konec. Chvilku listoval v pomačkaných Dostálových Sviticích. Pak jej už ručně vyrobená kniha omrzela. Zabavil se kopáním do zavřených hlaviček pampelišek.

Šátek, pod který Irma ukryla jednoduchý uzal kaštanových vlasů, dostala od své babičky v předvečer svatby. Běžový cestovní plášť přes prosté modré šaty. Zvedal se chladný vítr. Žena se zachvěla, pečlivě zapnula knoflík po knoflíku a ukryla svou tvář do zvednutých

límčů.

Po slunci zbylo již jen rozpačité šero, v němž bylo lze jen těžko odhadovat prostor.

„Nepřijede,“ řekla nakonec Irma tiše.

Zavrtěl jsem hlavou.

„Vzal bys nás s sebou?“

Opět jen odmítavé gesto.

„Proč ne?“ nenechala se odbýt.

„Já...“ neměl jsem, co bych jí řekl. Že sem nepatřím? Že zde nedokáži žít? Kolikrát to už musela taktně přejít?! „Kvůli vám...“

„Ach tak,“ řekla prázdně. „Máš o nás strach...“

Kryštof stále mlčel.

„Chci začít znovu... Jestli to půjde, pošlu pro vás...“

Nijak to nekomentovala. Jen objala svého syna kolem ramen.

Cítil jsem nutkavou touhu učinit totéž. Obejmout je oba. Schovat je pod šosy svého pláště, ale neuměl jsem dost přesvědčivě vyndat ruce z kapes a neměl jsem plášť. Nakonec, snad po hodině, jemně probudila klímajícího chlapce.

„Žádný autobus už nepřijede,“ řekla. „Žádný Svět za Krajem není. Žádné tryskáče a ani televize. Nevím, jak ty obrazy vznikají a nevím, proč věřím, že i jsou. Nevím, proč si vzpomínám na města, obchody s knihami a denní tisk. Nevím ani, jestli se včerejšek opravdu odehrál tak, jak si jej pamatuji. Třeba je pravda jenom to, co se ti zdá, ale vzpomeň si, že jsem nikdy neřekla nic. Ani když z tebe byl cítit oheň, bláto nebo jen nějaká cizí ženská, když ses vracel k ránu. Tys o těch věcech nemluvil a já to respektovala. Respektovala jsem že...“ povzdechla si. „Prostě tomu už nevěřím. Ničemu. Ani v autobusy. Zkusila jsem to. Kvůli nám. Víc už chtít nemůžeš.“

„Nechtěl jsem, abyste...“

„Ne, nechtěl.“

„Vraťte se domů,“ zašeptal jsem úpěnlivě a snažil se vyhnout pohledem Kryštofovým očím.

„My doma jsme, Horste.“

Letmo se mě dotkla a sklouzla z lavičky. Pobídla rozespáleného Kryštofa lehkým štulcem do zad. Ohlédl se po mně. Rozloučil se. Rozloučil se dřív, než minul balvan při silnici.

Přitáhl jsem si koženou tašku k prsům. Byl v ní můj život? Kolik zastávek bylo za čárami map? Kolik domovů a snů? A pak jsem přestal myslet na vše a v odevzdaném vyčkávání zkušeného *cestujícího* nechával plynout čas a *zpoždění* neplatnými *řády jízd*. Snad hodinu. Snad dvě. Neměl jsem důvod počítat je.

Z dálky se ke mně linul důvěrně známý brukot Generátoru. Táhlé, smutné vrčení si razilo zoufalou cestu temnou nocí. Znělo mi říjí jelenů, tesknou nadějí a marným voláním.

A pak, náhle a nečekaně, se nad Kraj snesla odpověď. Na okamžik se vytratila, aby opět, silněji, roztepala srdce do taktů válců.

Blížil se.

Omráčil mne svými reflektory.

Byl ohromný.

Byl větší, než jaký jsem kdy skolil. Zajel ke krajnici a s táhlým zasyčením otevřel svá ústa.

„Tak kam to bude, šéfe?“ zaznělo ke mně, ubohému, shůry.

Bojácně jsem vzhlédl. Řidič se podobal božstvu. Spokojenému, usměvavému obtloustlému božstvu v překrásné svatyni blikajících kontrol, tlačítek, pák, obřadných obětí plyšových životů, pedálů a volantů, jenž se sotva vešel Bohu pod pupek v bílém nátělníku.

„Kam jedete?“ zeptal jsem se v kající bázni z tónů *volnoběhu*.

„Jinam. Pryč,“ pokynul šofér blahosklonně. „Domů, jestli myslíš tohle.“

Zpoza okýnek si mne prohlíželo mnoho šedých tváří. Jiní bez zájmu civěli kamsi do prázdna a spatřil jsem i letmý pohled na hodinky.

„Já...“ zaváhal jsem. Vlastně jsem nevěděl, co říct.

„Můžu tě samozřejmě vyhodit i jinde,“ na to Řidič. „Pokud si moc nezajedu. Na nějaký tý minutce zas tak nesejde, však to znáš, ne?“ Spiklenecky mrkl a já hloupě odpověděl: „Znám.“

„Pak mi dáš za pravdu,“ pokračoval, „že je to vlastně nastejno. Město jako město. Ulice, pár domů a smrad z hnoje.“ Pokrčil rameny. „Co víc si ale přát, že ano? Doufám, že jste nic neopomněl,“ přešel zase do vykání, „protože pravdou se člověk nepřikryje a láska ho taky nenasytí. Nuda je nuda, víme? Ale to panstvo vzadu o tom nechce ani slyšet...“

„Asi jste toho...“

„...jistě, viděl hodně. Takhle se ptá každý. Koukám, že máte mapy, aspoň někdo, kdo se pořádně připravil. Ukažte, mrkneme se na to.“ Natáhl ke mně mastnou dlaň.

„Myslím,“ zaváhal jsem, „myslím, že čekám na jinou linku.“

Zamračil se. „Tudy ale nic jiného nejedí...“

„Já vím,“ omlouval jsem se ústy Horsta Lidemana, lákán polstrováním sedaček. Nevyřčenou sounáležitostí cestujících, *kamarádšoftem*, dočasným průnikem rozdílných osudů.

„Nerozmyslíte si to, pane? Jedu tak jednou za život. V pracovní den po dni pracovního klidu. Ne každý to stihne!“

Něco bylo špatně. Chyba nebyla v autobuse, ani v muži za volantem. Snad ani v pasažérech. Jen...

„Ne, opravdu počkám,“ řekl Horst Lideman.

„Ale šéfe,“ pokusil se ještě šofér, ale dočkal se jen zavrtění hlavou. „Musím jet,“ řekl nakonec, „pána vzadu čekaj v porodnici.“

„Lékař?“

Usmál se, protože to považoval za vtip. „Hodně štěstí!“

Dveře zasyčely a zadusily mé „Sbohem,“ u rtů.

Autobus odjel.

Hleděl jsem za přízračným svitem jeho útrob, až se i červená zpětná světla rozplynula mezi stromy lesa. Postavil jsem se na ztuhlé nohy a vyhnal z nich mravenčení. Vracel jsem se domů. Zápotočný seděl na prahu svého domku a bafal z dýmky nášup vonných trav.

„Pohádal ses se ženou?“ zeptal se klidně ze tmy. Zastavil jsem se. Snad jsem jen vytušil jeho tvář v zarudlém přísvitu potáhnutí.

„Ne,“ zalhal jsem tím směrem. A pak ještě: „Byli jsme na výletě. Zdržel jsem se.“

„A mně to přišlo, jako bys jim utíkal!“ zasmál se spokojeně. Pokynul mi.

„Dobrou noc,“ řekl jsem.

„Dobrou noc, synku,“ odpověděl. A nakonec: „Udělal jsi dobře. Je to skvělá žena.“

Co mohl vědět?

„Slyšela jsem autobus,“ zamumlala, Irma, když jsem k ní uléhal. „Takže přijel?“

„To se ti jen zdálo,“ zašeptal jsem a políbil ji na čelo. „Mělas pravdu. Nepřijelo nic. Nikdy nic nejedilo.“

Hleděl do stropu, po němž přecházely stíny rozevlátých mraků. Myslel na zmařenou šanci (*a litoval ji*) a nelitoval. Říkal si Horst Lideman a hledal odpuštění v náruči své ženy. Štědře a rozespale mu nabídla své lůno. Jako už tolikrát a stejně marně. Jenom se ztrácel v uklidňujícím rytmu kolébajících se pánví, doteku rtů, v setkání jazyků, jež si vyšly vstříc. Myslel na sny. Na prázdné pokoje. Na tváře žen a na svoji ženu. Myslel na vlastní pocity –

bylo jich tak málo! Tak málo vnímal její tělo, tak málo cítil její vůni, tak málo vnímal slova, jež tiše šeptala někomu někde, kým jsem nebyl já.

Trpělivě přirážel a sledoval její tvář; plynula po vlně emocí, soustředěná do sebe. Uchopil ji za boky, stiskl ji pevně a ona se propadla o stovky světelných let dál. A pak mu zaryla prsty do zad a byla zpět. Přestal myslet na hlouposti. Vyvrcholil. Něco jí řekl. Něco mu odpověděla. Usnuli.

Spali už tolikrát.

Jen lehce k sobě přitisknutí.

Procitnutí

Vyhnul jsem se zrcadlové Irmě a nehledal jsem spočinutí v oddanosti Irmy čtoucí. Hledal jsem klid v pokoji s nedbale rozházeným prádlem. V šepotu kapek padajících ve sprchovém koutě – dusily tichý zpěv a přinášely mír. Až náhle, snad z čiré zvědavosti, jsem odhrnul závěs z jen málo průsvitného plastu. Byla jsi, kde jsem tě jen tušil. Chvěla ses v kapkách a padala jsi dolů, spárami mezi dlaždičkami odtékala pryč, mizela jsi v odpadu a vracela ses shůry, rozpuštěná do svých snů, ztracená v závratích, neschopná chápat skutečnosti.

Stál jsem tam, zkrápěn zbloudilými čurky a nechápavě chytal tvoje tělo v dlaně. Ochromený hrůzou, strašlivou tváří Boha, jeho dobrotivostí, jeho nepochopením a jeho láskou.

Ten Tvor, to zvíře...

Bylo jen zvědavé.

Chtělo nám pomoci.

Každému trochu...

Je ale Teď a teď je Tady. Za okny kajuty se třpytí důvěrné hvězdy naší Galaxie. Lepkavé šlahounky Tvora prorůstají stěnou a v pulsujících pletencích dávají tvar Irmám, jejich zoufalým snům a přáním. A minulostem. A touhám zapomenout.

Seděl jsem na podlaze a skrze tkaninu skafandru vnímal jemné chvění trupu staré generační lodě, jež po staletích cesty plné útrap dosáhla vysněného cíle. Vlasy se mi lepily na čelo a pach vlastního potu jsem necítil už vůbec.

Nakonec jsem se přinutil vstát, pohlédnout nad oblaka zvířené prachu. Přistoupil jsem k zdravotnímu boxu a z průsvitné stěny setřel zbylou špínu. V zkaleném regeneračním láku se vznášely zahníváající ostatky neznámé ženy, které jsem snad znal jako Irmu. Vířily v drobných turbulencích, narážely do nezřetelných vláken Tvora a ty se vlnily jak vlasy utopence. Jako řasy v Kryštofově tůni.

Zaváhal jsem při pohledu na hřbet vlastní ruky a vlastní odraz na stěně z průsvitného plastu. Toto jsem měl vidět? Sebe samotného?

„Horste?“ zaslechl jsem ve sluchátkách.

„Horste, slyšíš?“ opakoval ten hlas naléhavě. „Horste, vrať se...“

Věčné plamínky nouzového osvětlení a znavené kontrolky ovládacího panelu boxu jen malátně podtrhovaly mrtvolné šero modravě fosforeskující kapaliny. Miliony drobných světýlek se v neuchopitelných siločárách pokoušelo zažehnout jiskru života v dávno zatraceném pokřiveném těle bezejmenné ženy...

Rozžal jsem svítílnu a bylo to jak znesvěcení chrámu, v němž pod šedým kobercem prachu vystupoval jemný obrys řádu. Drobné komínky úhledně složeného ošacení, nástroje, jimž jsem nerozuměl, pořadače s plastovými disky... Stačilo však jen mávnout rukou a rozpadly se do hromádek zmaru.

Couval jsem zpět před vší tou pošetilou touhou předků a nenalézal odvahu obrátit se k boxu zády. Couval jsem a šátral po mechanismu dveří a pak jej našel a ručně odsunul a

pečlivě zavřel.

„Horste,“ zašeptal hlas jasně a já sebou vyděšeně trhl. Ostré světlo lampy zatančilo mezi dveřmi, ale byl jsem v té kobce z kosmického dávnověku sám.

„Klid, Horste, dýchej...“

Zhluboka jsem se nadechl, ale matná kontrolka v průhledovém displeji již nebezpečně klepala na hranici životnosti vzduchové kapsle.

„Musíš se vrátit, Horste. Musíš k portační plošině. Jsi tam už třetí den! Odpověz, konečně!“

„Všichni tu jsou...“ začal jsem a hlas se ulehčeně zasmál. „Všichni tu jsou mrtví...“

„Možná je to dobře...“ zapraskalo sotva srozumitelně ve sluchátkách.

„Pro ně určitě...“

„I pro nás, Horste. Pro nás všechny...“

„Horste!“

Prudce jsem se otočil a svět se se mnou zakolébal. Na okamžik jsem zahlédl důvěrně známý běhoun i plastické květy. Na moment, jen na krátkou chvíli.

Spojovací chodba byla přehrazena z obou směrů. Bezpečnostní přepážky spolehlivě odřízly těch několik navlas stejných kabin do mikrosvěta šílenství a samoty osamělé ženy, jež znala Zemi jenom z knih, filmů a naivních představ. V několika místech se zdály být přepážky nepřirozeně prohnuté a lak z nich byl spláchnut žářem zažehnutým kdesi v lodi.

Spáry byly pro jistotu zavařené. Neuměle, jen jizva srostlá z odhodlání. Zrozená strachem...

Neměl jsem odvahu postavit se čelem zrcadlové Irmě.

Neodvážil jsem se nahlédnout do otevřených dveří, z nichž náhle nebyl slyšet známý hlas a Homérova slova.

Kráčel jsem ve stopách svých stop. Pryč, pryč z jejího světa, ať už snad byla kdokoliv. Jen rozkopaný, jen zvířený prach mi pod nohama vrzal jako sníh. Tep krve ve spáncích odměřoval čas. Byla to věčnost *a nepatřila mi...*

Ani si nevšiml, kdy do pokoje vstoupil. Upadl přes torzo čtoucí Irmy a vyděšen se plazil dál.

„Chtěla... Chtěly jsme ti pomoci, Horste,“ zašeptala nepřítomně. Já... Ono... To...

Jsem tak strašně sama, Horste...“

Rozšířenými zorničkami sledoval děsivou scénu na zápraží dveří. Trup rozervaný někde v pase. Torzo, zbytek knihy odtržené z rukou. Zoufale se ohlédl po portační plošině, jež svou vahou při přistání rozdrtila hrudník *spící Irmy*.

„Horste, nechtěla jsem utéct... Já... Musela jsem To zabít. Věř mi! Jak jsem mohla vědět, že...“, vzlykalo torzo bolestivě. Žadonilo o slůvka útěchy, toužilo se rozdělit o vlastní bolest – a měrou vrchovatou.

Horst se zvedl a opatrně se přesunul k posteli. Zběžně přešel znečitlivělými prsty v nemotorných rukavicích po ovládacím panelu portu.

„Horste...“ připlazila se mu k nohám. Šílená odhodláním. Vykořeněná, vytržená ze svých stránek, ze svého pokoje i z vlastní role.

Upustil panel. Současně zhasla svítidla. To ochranný okruh skafandru odpojil všechna nepotřebná zařízení od slábnoucích článků.

Prudce dýchal a pak zatajil dech, poklekl na kolena a začal šátrat po panelu.

Zatímco jsem jí jen rozčesával vlasy, hleděla prázdně kamsi vpřed.

„Měla jsem takový strach, Horste... Nevěděla jsem, co je zač... To zvíře... Ten tvor...“

Položil jsem ruku na zem a rezignovaně sledoval prázdnou roztékající se ze zbytků kdysi tak krásného těla. Na samých okrajích té stružky namrzal vlhký vzduch do fantastických rukávů, vytvářel tlusté tunely naježených jehlic ledu, aby se po chvíli rozpadl a zhroutil. Aby

zmizel Někam, mimo naše chápání.

„Spálila jsem ho... Ale on... Když ses objevil,“ zašeptala ztěžka, „najednou jsem věděla, kdo jsem. Najednou... Dal jsi mi smysl... On mi ho dal.“

Poslouchal její slova a ucítil k ní opravdovou lítost.

„Bolí to?“ zeptal se a snažil se neznít hloupě.

Ztěžka přikývla. „Umřu, Horste?“ zašvelel chladný dech.

„Já nevím,“ přistoupil na její hru, že se znají.

„Co jsem zač? Proč je tohle všechno?“

„Já nevím,“ lhal jí sotva slyšitelně.

„Odpustíš nám?“ zeptala se. „Irmě a mně?“

Jen bezradně potřásl hlavou.

Podívala se do nohou manželského lůžka. Trpce se usmála. „Závidím jí, Horste...“

Tiše, chtěl jí možná odpovědět. A myslel na svá nesplněná přání. Na zbrkllost, pokrok a na chvat, s nímž lidstvo předstihlo u vzdálených světů i děti vlastních hvězdoplavců. A myslel na ženu a na syna, kterého mu odepřela. Na mlčení, na odpor a nesmyslnou zášť. Na slova pohrdání, na pýchu a malicherný vztek...

„Má štěstí...“

A myslel na vlastní život.

„...i když je taky jenom...“

„Psst, tiše... Neříkej to...“

„...jenom věc.“

Na vlastní sny.

Přitiskl ji k sobě a jen ztěžka dýchal. Snad začalo svítat. Snad ten rudý chvějící se přísvit znamenal jen poplašný signál podpurného okruhu oděvu.

„Horste!!!“

„Jmenuji se Horst a bydlím v Kraji!“

„Vrať se už, prosím...“

„Nerozumím...“

„Vrať se z té lodi!“

„Já...“

Natáhla k němu ruku a on...

(Probral se do svitu měsíčního světla. Procházel zažloutlou záclonou a chladně se chvělo v pokoji přetopeném vášní. Chtěl otevřít a vyvětrat, ale nenašel dost vůle, aby se byl zvedl. Jenom se opřel o pelest a pozoroval ducha odrážejícího se v okně, v tabulích skla zasazených do otlučeného rámu. Se sklopeným hledím se již jen málo podobal Mart'anskému bohu.

Odhrnul z klína trochu mokvající hmoty, ale vždycky mu natekla zas zpět. Vzdal to. Naslouchal jemnému hvizdu ve svém dechu a cítil jak se mu průdušky bouří proti směsi poletujícího zatuchlého prachu a organických částic. Bolest se šířila hrudním košem, dusila ho sekrety a hlenem. Natáhl ruku s emblémem Úřadu pro extrasolární světy, raketou startující na oblacích dýmu, k ovladači mediboxu. Bez zdroje to byla pošetilá snaha.

Rozkašlal se. Další záchvat ho přiměl padnout na všechny čtyři. Pak, opatrně, jako poraněné zvíře, vstal a zatímco prsty mechanicky dokončily předportační nastavení průzkumné plošiny, věnoval veškerou pozornost jen mělkému dechu.

Nakonec křeče ustoupily. Obezřetně naplnil bolavé plíce zamořeným vzduchem a zaklapl hledí helmy.)

...utopen ve hvězdách prázdna, oslepen bludičkami autobusů, ucítil dotek na své tváři.

A tys mne hladila, když sis myslela, že spím.

Povlečení páchlo potem, ale otevřeným oknem dovnitř pronikal vzduch křišťálového rána. Irma ležela vedle něj a se zájmem si prohlížela jeho uvolněné rysy. Když otevřel oči, usmála se a políbila ho na hrud'.

„Ahoj,“ zašeptala škádlivě.

„Ahoj,“ odpověděl stejně tiše. Cítil, že mu táhne z úst. Nevadilo jí to. Cvrnkla ho do nosu, nezbednice jedna. A pak se k němu přitiskla a sála sílu z jeho těla.

Nechal ji tak. Těkal pohledem po důvěrně známých obrysech pokoje, jemuž by měl říkat „doma“ a necítil už neklid. Klapnutí dveří někde za ním. Nevědomky začal svou ženu vískat ve vlasech tak, jako to dělával už mockrát. Byl rád, že se mu Irma nedívá do tváře. „Stalo se něco?“ zeptala by se znova a hledala, co udělala špatně. Milovala jej.... (Asi.) Milovala jej zcela nezištně a snažila by se mu poskytnout všechno, co má a vše, co umí. (Asi...)

Nechtěl, aby to dělala.

Nechápal ji a nemiloval takhle.

Přemýšlel, na co Irma myslí, a netušil, že právě na to. Políbil ji za ucho. Chutnala mu a nebylo to vše. Políbil ji na krk. Byla stále chutnější. Byl rád, že necítí na jazyku její parfém. Pak lehký závan studeného vzduchu pod pokrývkou. Dětské koleno někde v kříži. Synovy paže. Synovo tělo přitisknuté k němu.

„Miluji tě,“ zašeptal do ucha pod svými ústy.

(A snad to myslel vážně a snad nebyl jen slušný.)

„Já tebe taky,“ zaslechl odkudsi z dálky. *(Ale možná si to jenom představoval.)*

Hladil ji jemně rukou na pohlaví. Sál teplo Army, sál teplo svého syna. Pak zavřel oči a nemyslel už na nic.

Takto si je chtěl pamatovat.